

Vergaderjaar 2012–2013

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

Nr. 306

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 april 2013

Hierbij stuur ik u, mede namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de geannoteerde agenda voor de informele Raad voor Concurrentievermogen die op 2 en 3 mei zal plaatsvinden in Dublin. De Raad bestaat uit een onderzoeksdeel (2 mei) en een deel over interne markt en industrie (3 mei). Vanwege het informele karakter van deze Raad zal een vrije gedachtewisseling plaatsvinden zonder besluitvorming.

Het overkoepelende thema van de Raad is «Innovatieve wegen naar banen en groei». Tijdens het onderzoeksdeel wisselt de Raad van gedachten over de wijze waarop investeringen in onderzoek kunnen bijdragen aan werkgelegenheid, economische groei en de maatschappij in het algemeen. Tijdens het onderdeel over de interne markt en industrie buigt de Raad zich over het belang van het midden- en kleinbedrijf (mkb) voor het Europese concurrentievermogen. De Raad zal ook informeel discussiëren over de lidstaatcontracten in het kader van het Europees Semester.

Het lunchonderwerp van het onderzoeksdeel is optimalisering van het innovatie-ecosysteem. Tijdens de lunch van het deel over interne markt en industrie wordt gesproken over de uitdagingen voor auteursrecht in het digitale tijdperk.

De minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

ONDERZOEK

Tijdens het onderzoeksdeel van de Raad stelt het voorzitterschap de vraag centraal op welke wijze investeringen in onderzoek kunnen bijdragen aan werkgelegenheid, economische groei en de maatschappij in het algemeen.

Het voorzitterschap richt de discussie op drie aspecten, die aan de orde zullen komen in parallelle sessies:

1. Optimaliseren van de rol en de bijdrage van fundamenteel onderzoek aan het Europese concurrentievermogen en de maatschappij in het algemeen;
2. Behouden van het mondiale concurrentievermogen van de Europese industrie, onder andere door de ontwikkeling en toepassing van de sleuteltechnologieën;
3. Ondersteunen van het innovatiever worden van het mkb.

Nederland verwelkomt het door het voorzitterschap gekozen centrale thema. Zoals ook besproken in het kader van de *Annual Growth Survey* blijft het bevorderen van een voorspoedig herstel en het verbeteren van het concurrentievermogen van de Europese economieën de hoogste prioriteit. Belangrijke onderdelen van het stimuleren van innovatie zijn voor Nederland: blijvende investeringen in de kennisbasis, het verbeteren van de randvoorwaarden voor innovatie (zoals toegang tot financiering en adequate en betaalbare bescherming van kennis) en het verhogen van de effectiviteit van onderzoek en ontwikkeling via publiekprivate samenwerking.

Bij de eerste parallelle sessie, het optimaliseren van de rol en de bijdrage van fundamenteel onderzoek aan het Europese concurrentievermogen en de maatschappij in het algemeen, legt het voorzitterschap de nadruk op een aantal zaken: de mechanismen om onderzoek en innovatie te financieren, de samenhang tussen nationaal en internationaal onderzoeksbeleid en de veranderende rol van universiteiten.

Met name het pleidooi om in Europa, net als in Nederland, een zorgvuldige balans te kiezen in de financiering van zowel door nieuwsgierigheid gedreven onderzoek als onderzoek met een vooraf bepaald doel spreekt Nederland aan. De kans op wetenschappelijke doorbraken kan vooral vergroot worden door gericht kansen te bieden aan de beste onderzoekers en investeringen in de kennisbasis altijd gepaard te laten gaan met gedegen kwaliteitscontrole (*peer review*). De Europese Onderzoeksraad (European Research Council, ERC), die de beste Europese wetenschappers met de meest originele ideeën stimuleert, is hiervoor een succesvol instrument. Nederland juicht het «*Proof of Concept*»-initiatief toe. Dit geeft onderzoekers die een ERC-beurs hebben verkregen toegang tot additionele financiering om het innovatief potentieel van hun grensverleggend werk te onderzoeken. Goede randvoorwaarden, zoals de aanwezigheid van grote onderzoeksfaciliteiten, zijn ook van belang om tot wetenschappelijke doorbraken te komen. Tegelijkertijd is ook onderzoek met een vooraf bepaald doel nodig voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en het versterken van het concurrentievermogen. Hierbij ziet Nederland vooral het belang van samenwerking tussen kennisinstellingen, overheid en bedrijven via gezamenlijke onderzoeksagenda's. Nederland is erover verheugd dat met het nieuwe Europese onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon 2020 een goede balans is gevonden tussen door nieuwsgierigheid gedreven onderzoek via de ERC, en doelgericht onderzoek via publiekpublieke en publiekprivate samenwerking.

De aansluiting van het nationale en internationale beleid is voor Nederland een belangrijk aandachtspunt vanwege onze sterk internationaal georiënteerde kennis- en innovatiesectoren. Ook de veranderende rol van de universiteiten heeft de aandacht. Illustratief zijn de prestatieafspraken met Nederlandse instellingen in het hoger onderwijs, die eraan bijdragen dat zij zich kunnen profileren op bepaalde thema's en in bepaalde sterktes. Zij zullen deze in verband moeten brengen met regionale economische sterktes. Financiering via de structuurfondsen kan hierbij helpen.

De tweede parallelle sessie gaat over het verzekeren van de mondiale concurrentiepositie van de Europese industrie. Het voorzitterschap legt daarbij de nadruk op de ontwikkeling en toepassing van sleuteltechnologieën¹. Sleuteltechnologieën dragen bij aan de modernisering van de bestaande Europese industrie, maar ook aan de ontwikkeling van geheel nieuwe bedrijven. Nederland steunt de focus op het versterken van het industrieel leiderschap in het nieuwe Europese onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon 2020. Sleuteltechnologieën vormen een belangrijk onderdeel van het programma. Daarmee wordt invulling gegeven aan de Europese strategie voor sleuteltechnologieën «Een brug naar groei en banen», die op 26 juni 2012 door de Commissie is gepresenteerd². Het wetenschaps- en innovatiesysteem is in toenemende mate mondiaal en dat geldt zeker ook voor de sleuteltechnologieën. De Nederlandse economie is een open economie, waarin wordt samengewerkt met wereldwijde spelers. Voor Nederland is het daarom van belang dat het intellectueel eigendom voortvloeiend uit Europese samenwerkingsprojecten ook mondiaal mag worden ingezet. Europese inspanningen moeten gericht zijn op het opbouwen van sterke Europese netwerken in de waardeketen van sleuteltechnologieën die zo strak met elkaar verbonden zijn dat zij een sterke positie opbouwen op de wereldmarkt. Om de private deelname in de Europese programma's te bevorderen is het van belang dat het bedrijfsleven, uiteraard samen met kennisinstellingen en andere maatschappelijke partijen, bijdraagt aan het formuleren van de onderzoeksagenda.

In de derde parallelle sessie wil het voorzitterschap bespreken hoe het mkb kan worden geholpen bij het innovatiever te worden. Uit recent onderzoek blijkt dat het vermogen van het mkb om te innoveren van belang is, omdat het niet alleen de concurrentiepositie van bedrijven zelf versterkt, maar via verbindingen en kennis-*spillovers* ook die van andere bedrijven en de economie³. Nederland verwelkomt dan ook de voorstellen die de Commissie heeft opgenomen in Horizon 2020 om de betrokkenheid van mkb te vergroten; zoals bekend hecht Nederland in bredere zin aan grotere deelname van bedrijven. Het mkb vormt immers een motor voor innovatie, economische groei en nieuwe banen. Zij zijn de aangewezen partner om ideeën en onderzoeksresultaten naar de markt te brengen.

¹ De sleuteltechnologieën, of *Key Enabling Technologies*, zijn: nanotechnologie, micro- en nanoelectronica, industriële biotechnologie, geavanceerde materialen, fotonica en geavanceerde fabricagetechnieken

² COM(2012) 341 d.d. 26 juni 2012, TK 22 112, nr. 1454

³ Studie «EU SMEs in 2012: at the crossroads», Annual report on small and medium-sized enterprises in the EU, 2011/12 in opdracht van de Europese Commissie. September 2012. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2012/annual-report_en.pdf.

INTERNE MARKT EN INDUSTRIE

Mkb-beleid in Europa

Centrale thema van dit deel van de Raad is het mkb als drijvende kracht achter Europese groei. Het voorzitterschap richt de discussie op drie aspecten, die aan de orde zullen komen in parallelle sessies:

1. Toegang tot financiering: innovatieve en alternatieve vormen van financiering, waaronder risicokapitaal;
2. Internationalisering van het mkb: potentiële mogelijkheden voor Europese ondernemingen in wereldwijde markten;
3. *Ondernemerschap: steden en regio's als hubs voor ondernemerschap, innovatie, economische groei en werkgelegenheid.*

Het centrale thema is een vervolg op de bespreking tijdens de Raad van Concurrentievermogen van 18 en 19 februari jl. [Verslag hiervan is u aangeboden op 8 maart 2013: TK 21 501-30 nr. 304] van het Actieplan-Ondernemerschap van de Commissie. Nederland onderschrijft het belang van ondernemerschap en het belang van het mkb voor de economie. Wat Nederland betreft is het ondernemerschapsbeleid allereerst een nationale aangelegenheid. Elke lidstaat kent immers zijn eigen uitdagingen ten aanzien van ondernemerschap. Het kabinet werkt nationaal aan excellente randvoorwaarden voor het ondernemingsklimaat, zoals het verbeteren van de toegang tot financiering, het verlagen van regeldruk en een kleinere en efficiëntere overheid. Op een aantal van deze terreinen is sprake van een toegevoegde waarde van actie op Europees niveau. Dit geldt met name voor het terugdringen van regeldruk en het verbeteren van de toegang tot financiering. Daarnaast heeft de Europese Unie ook toegevoegde waarde bij het versterken van de (digitale) interne markt en het creëren van open markten. Een aanzienlijke groep van landen is het met Nederland eens dat ondernemerschapsbeleid vooral een nationale aangelegenheid is. Sommige lidstaten wensen echter een grotere rol voor de Europese Unie.

Nederland acht het thema van de eerste parallelle sessie, voldoende toegang tot financiering voor ondernemers, een belangrijke voorwaarde voor economische groei. Het kabinet zet daarbij in op een reeks instrumenten om bedrijfsfinanciering te ondersteunen. Deze financiering komt vooral terecht bij kleine, startende, snel groeiende en/of innovatieve bedrijven. Juist deze groep heeft namelijk vaak moeite om financiering aan te trekken, bijvoorbeeld vanwege een tekort aan zekerheden of gebrek aan een *trackrecord*. Om het aanbod van financiering voor met name het mkb te verbreden, ondersteunt het kabinet ook nieuwe alternatieve financieringsvormen, zoals *crowdfunding*. Nederland is voorstander van een additionele Europese aanpak voor de verbetering van de toegang tot financiering. De in de voorstellen van de Commissie voor Horizon 2020 en COSME opgenomen financiële instrumenten gericht op kredieten, garanties en risicokapitaal zijn hierbij van groot belang. De Europese Investeringsbank en het Europees Investeringsfonds vervullen hierbij als uitvoerders een cruciale rol. Ook het in het kader van de Single Market Act I voorgestelde paspoort voor risicokapitaalfondsen kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verbeteren van de toegang tot financiering. Durfkapitaalfondsen die dit willen en aan de eisen voldoen kunnen op basis van deze verordening een Europees paspoort verkrijgen. Hierdoor kunnen zij gemakkelijker in alle lidstaten durfkapitaal ophalen en op die manier investeren in innovatieve bedrijven.

Internationalisering van bedrijven, het thema van de tweede parallelle sessie, is eveneens van groot belang voor het versterken van het concurrentievermogen. Voor ondersteuning van de internationalisering

van het mkb zou de Europese Unie zich allereerst moeten richten op het versterken van de interne markt. Met name het mkb heeft vaak nog moeite om verschillen in wet- en regelgeving te overbruggen. Het is daarom belangrijk om bestaande belemmeringen voor de interne markt te verminderen en, waar mogelijk, af te schaffen. Hierbij moet wat Nederland betreft de nadruk liggen op de digitale markt, de dienstensector en het verlagen van administratieve lasten. Het versterken van de interne markt vergt overigens niet alleen actie op Europees niveau maar ook ambitie van lidstaten om resterende belemmeringen op nationaal niveau aan te pakken. Nederland wil zich hier samen met gelijkgezinde lidstaten actief voor inzetten. Daarnaast moet de Europese Unie zich richten op het openen van markten buiten de Unie. Door een stevige inzet in zowel multilaterale als bilaterale onderhandelingen kunnen barrières voor het mkb worden weggenomen. Ten aanzien van directe en praktische ondersteuning van de internationalisering van het mkb buiten Europa wil Nederland er voor waken dat dubbele structuren ontstaan. Nederland heeft, net als diverse andere lidstaten, een uitgebreid netwerk van Kamers van Koophandel en Agentschap NL in het binnenland tot ambassades en bedrijfsondersteunde kantoren in het buitenland.

Ook het thema van de derde parallelle sessie, goed regionaal ondernemerschap, kan een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van het concurrentievermogen. Voor het ondersteunen van regionaal ondernemerschap kunnen op Europees niveau de structuurfondsen worden ingezet. Over de Nederlandse inzet ten aanzien van deze fondsen is uw Kamer op verschillende momenten geïnformeerd [onder andere TK 21 501-08 nr. 441]. Nederland acht het van belang dat deze fondsen bijdragen aan de uitvoering van de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei, waaronder het stimuleren van innovatief ondernemerschap. In Nederland hebben provincies en steden in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in bevordering van ondernemerschap en vermindering van de regeldruk. Ook is door provincies geïnvesteerd in organiserend vermogen, regionale innovatieprogramma's en kennis en onderwijs. Steden en regio's leveren hiermee een belangrijke bijdrage aan de concurrentiekracht van Nederland en het succes van de topsectoren. Het kabinet ondersteunt de ontwikkeling van de regio's door prioriteit te geven aan de ruimtelijke en infrastructurele investeringen in de economische centra.

Lidstaatcontracten voor concurrentievermogen en groei

Tijdens de Raad is ook een informele gedachtewisseling voorzien over de mogelijkheid van contracten tussen lidstaten en EU-instellingen voor concurrentievermogen en groei. De mededeling «Invoering van een instrument voor convergentie en concurrentievermogen», die de Commissie op 20 maart jl. over dit onderwerp heeft gepubliceerd, dient als input voor de discussie. In deze mededeling beschrijft de Commissie de mogelijkheden van «contracten» tussen lidstaten en EU-instellingen over hervormingen. De Commissie stelt daarbij voor in de contracten ook financiële ondersteuning op te nemen ten behoeve van de implementatie van het opgestelde «contract». Zoals het kabinet eerder heeft toegezegd, zal de Kamer medio april nader worden geïnformeerd over de inhoud van deze mededeling en de appreciatie hiervan door het kabinet.

De discussie over de lidstaatcontracten vloeit voort uit de bespreking tijdens de Europese Raad van 13 en 14 december 2012 over de toekomst van de Economische en Monetaire Unie. De Europese Raad heeft voorzitter Van Rompuy verzocht om samen met Commissievoorzitter Barroso consultaties met lidstaten te houden en in juni 2013 mogelijke vervolgvorstellingen te doen met een tijdgebonden routekaart. Daarbij is

onder andere verzocht om de mogelijkheid te onderzoeken voor het afsluiten van contracten tussen lidstaten en EU-instellingen, mogelijk gecombineerd met solidariteitsmechanismen die de inspanningen van lidstaten in het kader van de contracten versterken.

Met betrekking tot de lidstaatcontracten en eventuele daaraan gekoppelde financiering heeft het kabinet eerder al enkele voor Nederland belangrijke uitgangspunten geformuleerd [TK 21 501-20 nr 704]. Het idee van contracten kan mogelijk meer aandacht vestigen op de economische hervormingen die noodzakelijk zijn voor een goede werking van de EMU. Eventuele contracten dienen op basis van wederzijdse overeenstemming te worden gesloten. De beleidsvrijheid van landen die zich aan de afspraken houden, mag niet worden ingeperkt door een contract. Met betrekking tot de financiering wil Nederland niet dat de totale Nederlandse afdrachten aan de EU stijgen.